TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2015. gada 17. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — LESD 56. pants — Pakalpojumu sniegšanas brīvība — Ierobežojumi — Direktīva 96/71/EK — 3. panta 1. punkts — Direktīva 2004/18/EK — 26. pants — Publiskie iepirkumi — Pasta pakalpojumi — Dalībvalsts reģionālās iestādes tiesiskais regulējums, kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties maksāt minimālo darba algu personālam, kas sniedz publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus

Lieta C-115/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberlandesgericht Koblenz* (Federālās zemes augstākā tiesa Koblencā, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 19. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 11. martā, tiesvedībā

RegioPost GmbH & Co. KG

pret

Stadt Landau in der Pfalz ,

piedaloties:

PostCon Deutschland GmbH ,

Deutsche Post AG .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: trešās palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], kas pilda ceturtās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Safjan*], *A. Prehala* [*A. Prechal*] (referente) un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerāladvokāts P. Megoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 29. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *RegioPost GmbH & Co. KG* vārdā – *A. Günther*, *Rechtsanwalt*,

— *Stadt Landau in der Pfalz* vārdā – *R. Goodarzi*, *Rechtsanwalt*,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— *PostCon Deutschland GmbH* vārdā – *T. Brach*, *Rechtsanwalt*,

— *Deutsche Post AG* vārdā – *W. Krohn* un *T. Schneider*, *Rechtsanwälte*,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *A. Lippstreu*, pārstāvji,

— Dānijas valdības vārdā – *C. Thorning* un *M. Wolff*, pārstāvji,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *M. Salvatorelli*, *avvocato dello Stato*,

— Austrijas valdības vārdā – *M. Fruhmann*, pārstāvis,

— Norvēģijas valdības vārdā – *K. Nordland Hansen* un *P. Wennerås*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *A. Tokár* un *J. Enegren*, kā arī *S. Grünheid*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 9. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt LESD 56. pantu, lasot to kopā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīvas 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.) 3. panta 1. punktu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2006/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 144. lpp., un labojums – OV 2004, L 351, 44. lpp.), 26. pantu, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011 (OV L 319, 43. lpp., turpmāk tekstā – "Direktīva 2004/18").

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *RegioPost GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – "*RegioPost*") un *Stadt Landau in der Pfalz* (Landavas pilsēta Pfalcā, Vācija, turpmāk tekstā – "Landavas pilsēta") jautājumā par pasta pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas ietvaros pretendentiem un viņu apakšuzņēmējiem izvirzīto pienākumu apņemties maksāt minimālo algu personālam, kas izpilda šajā publiskajā iepirkumā paredzētos pakalpojumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 96/71

3 Direktīvas 96/71 1. pantā "Darbības joma" ir paredzēts:

"1. Šo direktīvu piemēro dalībvalstī reģistrētiem uzņēmumiem, kuri saistībā ar starptautisku pakalpojumu sniegšanu norīko darba ņēmējus darbā kādā dalībvalstī saskaņā ar 3. punktu.

[..]

3. Šo direktīvu piemēro, ciktāl 1. punktā minētie uzņēmumi veic vienu no šādiem starptautiskiem pasākumiem:

a) norīko darbā darba ņēmējus dalībvalstī uz to atbildību un to vadībā saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp uzņēmumu, kas veic norīkojumu, un pusi, kam pakalpojumi domāti un kas darbojas minētajā dalībvalstī, ar noteikumu, ka starp uzņēmumu, kas veic norīkojumu, un darba ņēmējiem norīkojuma laikā ir darba attiecības,

vai

b) norīko darba ņēmējus darbā iestādē vai uzņēmumā, kas pieder kādai asociācijai dalībvalstī, ar noteikumu, ka starp uzņēmumu, kas veic norīkojumu, un darba ņēmējiem norīkojuma laikā ir darba attiecības,

vai

c) kā pagaidu darbavieta vai darbā iekārtošanas aģentūra izīrē darba ņēmēju uzņēmumam, kas ir reģistrēts vai darbojas dalībvalstī, ar noteikumu, ka starp pagaidu darbavietu vai darbā iekārtošanas aģentūru un darba ņēmēju norīkojuma laikā ir darba attiecības.

[..]"

4 Minētās direktīvas 3. panta, kura nosaukums ir "Darba noteikumi un nosacījumi", 1. un 8. punktā ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai neatkarīgi no tiesību akta, ko piemēro darba attiecībām, 1. panta 1. punktā minētie uzņēmumi nodrošinātu to teritorijā darbā norīkotajiem darba ņēmējiem darba noteikumus, kas attiecas uz šādiem jautājumiem, kurus tajā dalībvalstī, kurā darbu veic, nosaka

— ar normatīviem vai administratīviem aktiem

un/vai

— ar kolektīviem līgumiem vai šķīrējtiesas nolēmumiem, kas ir pasludināti par vispārēji piemērojamiem 8. punkta nozīmē, ciktāl tie attiecas uz pielikumā minētajām darbībām:

[..]

c) minimālajām algas likmēm, to skaitā likmes par virsstundām; šo apakšpunktu nepiemēro darba pensiju papildu sistēmām;

[..].

Šīs direktīvas 1. punkta c) apakšpunktā minēto minimālās algas likmes jēdzienu definē valsts tiesību aktos un/vai tās dalībvalsts praksē, kurā darba ņēmējs ir norīkots darbā.

[..]

8. "Kolektīvi līgumi vai šķīrējtiesas nolēmumi, kas ir pasludināti par vispārēji piemērojamiem" nozīmē kolektīvus līgumus vai šķīrējtiesas nolēmumus, kas jāievēro visiem uzņēmumiem attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā un attiecīgajā profesijā vai rūpniecības nozarē.

[..]"

Direktīva 2004/18

5 Direktīvas 2004/18 preambulas 2., 33. un 34. apsvērumā ir noteikts:

(2) Piešķirot tādu līgumu slēgšanas tiesības, ko dalībvalstīs noslēdz valsts, reģionālo vai vietējo varas iestāžu un citu publisko tiesību subjektu uzdevumā, jāievēro Līgumā paredzētie principi, konkrēti brīva preču aprite, brīva uzņēmējdarbības veikšana un brīva pakalpojumu aprite, kā arī no tiem izrietošie principi, piemēram, vienādas iespējas, nediskriminēšana, savstarpēja atzīšana, proporcionalitāte un pārredzamība. Tomēr attiecībā uz valsts līgumiem, kuru summa pārsniedz kādu noteiktu vērtību, ieteicams izstrādāt tādus noteikumus šo līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai paredzēto valsts procedūru koordinēšanai Kopienas līmenī, kuru pamatā ir minētie principi, un tas vajadzīgs, lai nodrošinātu līgumu efektivitāti un garantētu valsts iepirkuma atklātību konkurencei. Tādēļ šie koordinēšanas noteikumi jāskaidro gan saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem un principiem, gan saskaņā ar pārējiem Līguma noteikumiem.

[..]

(33) Līguma izpildes nosacījumi ir atbilstoši šai direktīvai, ja tie nav tieši vai netieši diskriminējoši un ir norādīti līguma paziņojumā vai līguma dokumentos. Konkrēti to mērķis var būt arodapmācības veikšana uz vietas, tādu cilvēku nodarbināšana, kam saistībā ar iekļaušanos ir sevišķas grūtības, cīņa pret bezdarbu vai vides aizsardzība. [..]

(34) Strādājot pēc valsts līguma, piemēro kā valsts, tā Kopienas līmenī spēkā esošos tiesību aktus, noteikumus un koplīgumus darba apstākļu un darba drošības jomā, ja vien šie noteikumi un to piemērošana atbilst Kopienu tiesībām. Pārrobežu situācijā, kad valsts līguma izpildes nolūkā darbinieki no vienas dalībvalsts sniedz pakalpojumus citā dalībvalstī, obligātie nosacījumi, kas uzņemošajai valstij jāievēro attiecībā uz šādiem nosūtītiem darbiniekiem, ir paredzēti [Direktīvā 96/71]. Ja valsts tiesību aktos paredzēti attiecīgi noteikumi, tad šādu saistību nepildīšanu var uzskatīt par būtisku pārkāpumu vai par attiecīgā komersanta izdarītu profesionālās ētikas pārkāpumu, kas var būt par iemeslu minētā komersanta izslēgšanai no valsts līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras."

6 Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 7. panta b) punkta pirmo ievilkumu šī direktīva attiecas uz pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumiem, kuru vērtība bez pievienotās vērtības nodokļa ir vienāda ar EUR 200 000 vai lielāka par to, ja slēgšanas tiesības piešķīrušas līgumslēdzējas iestādes, kas nav centrālās pārvaldes iestādes, kuras uzskaitītas šīs direktīvas IV pielikumā.

7 Minētās direktīvas 26. pantā "Līgumsaistību izpildes nosacījumi" ir noteikts:

"Līgumslēdzējas iestādes var paredzēt īpašus nosacījumus attiecībā uz līgumsaistību izpildi, ja vien tie ir saderīgi ar Kopienu tiesību aktiem un ir minēti līguma paziņojumā vai specifikācijās. Līgumsaistību izpildes nosacījumi konkrēti var skart sociālos un vides jautājumus."

8 Šīs pašas direktīvas 27. pantā "Saistības attiecībā uz nodokļiem, vides aizsardzību, darba aizsardzības noteikumiem un darba apstākļiem" ir paredzēts:

"1. Līgumslēdzēja iestāde līguma dokumentos var norādīt vai dalībvalsts var uzlikt tai par pienākumu norādīt struktūru vai struktūras, kurās kandidāti vai pretendenti var iegūt atbilstīgo informāciju par tām saistībām attiecībā uz [..] darba apstākļiem, kas ir spēkā konkrētajā dalībvalstī, reģionā vai apvidū, kurā jāveic būvdarbi vai jāsniedz pakalpojumi, un kas jāpiemēro veicamajiem būvdarbiem vai sniedzamajiem pakalpojumiem līgumsaistību izpildes laikā.

2. Līgumslēdzēja iestāde, kas sniedz 1. punktā minēto informāciju, prasa līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā iesaistījušos pretendentus vai kandidātus apliecināt to, ka piedāvājuma sagatavošanā viņi ir ievērojuši tās saistības attiecībā uz darba aizsardzības noteikumiem un darba apstākļiem, kas ir spēkā vietā, kur jāveic būvdarbi vai jāsniedz pakalpojumi.

[..]"

Vācijas tiesības

Federālās tiesības

9 Likuma par konkurences ierobežojumiem (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*) 2013. gada 26. jūnija redakcijā (*BGBl.* 2013 I, 1750. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2014. gada 21. jūlija likuma 5. pantu (*BGBl.* 2014 I, 1066. lpp.), 97. panta 4. punktā ir noteikts:

"Līgumi tiek piešķirti lietpratīgiem, darbspējīgiem, likumus ievērojošiem un uzticamiem uzņēmumiem. Līgumslēdzējam saistībā ar līguma izpildi var izvirzīt papildu prasības, kas it īpaši attiecas uz sociāliem, vides vai inovācijas aspektiem, ja tās ir objektīvi saistītas ar līguma priekšmetu un izriet no specifikācijām. Citas vai plašākas prasības līgumslēdzējam var izvirzīt tikai tad, ja tādas ir paredzētas federālajos vai federālās zemes tiesību aktos."

10 Piemērojot 1996. gada 26. februāra Likumu par obligātajiem darba nosacījumiem pārrobežu pakalpojumu jomā (*Gesetz über zwingende Arbeitsbedingungen bei grenzüberschreitenden Dienstleistungen – Arbeitnehmer Entsendegesetz*, *BGBl.* 1996 I, 227. lpp.; turpmāk tekstā – "*AEntG*"), 2007. gada 29. novembrī tika noslēgts koplīgums, kurā noteikta minimālā obligātā darba alga pasta pakalpojumu nozarē, un tā vispārējā piemērojamība visiem šīs nozares uzņēmumiem tika noteikta ar 2007. gada 28. decembra noteikumiem. Tomēr ar *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā Administratīvā tiesa) 2010. gada 28. janvāra spriedumu šie noteikumi tika atcelti, tādējādi pamatlietas faktisko apstākļu rašanās laikā pasta pakalpojumu nozarē nebija minimālās obligātās darba algas.

11 2014. gada 11. augusta Likumā par vispārējās minimālās darba algas noteikumiem (*Gesetz zur Regelung eines allgemeinen Mindestlohns*, *BGBl.* 2014 I, 1348. lpp.) principā visiem darbiniekiem sākot no 2015. gada 1. janvāra ir paredzētas tiesības uz minimālo bruto darba algu EUR 8,50 stundā.

Reinzemes-Pfalcas federālās zemes tiesības

12 Reinzemes-Pfalcas federālās zemes 2010. gada 1. decembra Likuma par koplīgumu un minimālās darba algas ievērošanas garantijām publiskā iepirkuma jomā (*Landesgesetz zur Gewährleistung von Tariftreue und Mindestentgelt bei öffentlichen Auftragsvergaben*, turpmāk tekstā – "*LTTG*") 1. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šis likums ir paredzēts konkurences traucējumu novēršanai, kas rodas publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā lēta darbaspēka nodarbināšanas un samazinātu sociālās aizsardzības sistēmu maksājumu dēļ. Šajā nolūkā likumā ir noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības [..] saskaņā ar šo likumu drīkst piešķirt tikai uzņēmumiem, kas saviem darbiniekiem maksā šajā likumā noteikto minimālo darba algu un ievēro darba koplīgumus."

13 *LTTG* 3. panta "Minimālā darba alga" 1. punktā ir paredzēts:

"Ja saskaņā ar 4. pantu darba koplīgumu ievērošana nevar tikt prasīta, publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības var tikt piešķirtas tikai uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, rakstveidā apņemas par pakalpojumu sniegšanu maksāt saviem darbiniekiem darba algu vismaz EUR 8,50 apmērā

(bruto likme) stundā (minimālā darba alga) un īstenot par labu darba ņēmējiem minimālās darba algas izmaiņas līgumsaistību izpildes laikā [..]. [..] Piedāvājumu izslēdz no vērtēšanas, ja piedāvājuma iesniegšanas brīdī minimālā darba alga netiek deklarēta un tas nav izdarīts arī pēc attiecīga pieprasījuma. Ja [kompetentais] dienests [..] ir publicējis minimālās darba algas deklarācijas paraugus, tos var izmantot."

14 Pēc Reinzemes-Pfalcas federālās zemes valdības 2012. gada 11. decembra noteikumu pieņemšanas *LTTG* 3. panta 1. punktā minētā darba algas minimālā stundas likme turpmāk ir noteikta EUR 8,70 (bruto likme) apmērā.

15 *LTTG* 4. pantā ar nosaukumu "Pienākums ievērot koplīgumus" ir noteikts:

"1) Publiskos iepirkumus, uz kuriem attiecas 2009. gada 20. aprīļa Federālais likums par obligāti nodrošināmiem darba apstākļiem darbā norīkotiem pārrobežu darba ņēmējiem un parasti iekšzemē nodarbinātiem darba ņēmējiem [(*Gesetz über zwingende Arbeitsbedingungen für grenzüberschreitend entsandte und für regelmäßig im Inland beschäftigte Arbeitnehmer und Arbeitnehmerinnen*, *BGBl*. 2009 I, 799. lpp.)], piemērojamajā redakcijā, drīkst piešķirt tikai uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, rakstveidā apņemas maksāt saviem darbiniekiem par pakalpojumu izpildi darba algu, kuras apmērs un nosacījumi atbilst tā darba koplīguma minimālajām prasībām, kas uzņēmumam ir saistošas saskaņā ar [minēto likumu].

[..]

(6) Piedāvājumu izslēdz no vērtēšanas, ja piedāvājuma iesniegšanas brīdī netiek sniegta deklarācija par darba koplīgumu ievērošanu un tāda nav tikusi iesniegta pēc attiecīga pieprasījuma. Ja [kompetentais] dienests [..] ir publicējis paraugus deklarācijām par darba koplīgumu ievērošanu, tos var izmantot."

16 *LTTG* 5. panta "Apakšuzņēmēji" 2. punktā ir paredzēts:

"Ja līgumsaistības izpilda apakšuzņēmēji, uzņēmums garantē, ka tie ievēro 3. un 4. pantā paredzētos pienākumus un iesniedz līgumslēdzējai iestādei apakšuzņēmēju deklarācijas par minimālās darba algas un darba koplīgumu ievērošanu. [..]"

17 *LTTG* 6. pantā "Pierādījumi un pārbaudes" līgumslēdzējam un apakšuzņēmējam ir izvirzīti vairāki pienākumi, tostarp par dokumentu un datu saglabāšanu un nodošanu, lai līgumslēdzējai iestādei būtu iespēja pārbaudīt *LTTG* paredzēto pienākumu ievērošanu.

18 *LTTG* 7. pantā "Sankcijas" ir noteikts:

"(1) Lai nodrošinātu 3.–6. pantā noteikto pienākumu izpildi, līgumslēdzējas iestādes vienojas ar līgumslēdzēju par līgumsodu 1 % apmērā no iepirkuma līguma vērtības par katru vainojamu pārkāpumu; vairāku pārkāpumu gadījumā līgumsodu summa nedrīkst pārsniegt 10 % no iepirkuma līguma kopējās vērtības. Līgumslēdzējam ir pienākums maksāt līgumsodu saskaņā ar pirmo teikumu arī tādos gadījumos, ja pārkāpums radies apakšuzņēmēja rīcības rezultātā un ja līgumslēdzējs zināja vai tam vajadzēja zināt par pārkāpumu. Ja piemērotais līgumsods ir nesamērīgi augsts, tad pēc līgumslēdzēja pieprasījuma līgumslēdzēja iestāde var to samazināt līdz pienācīgam apmēram. [..]

(2) Līgumslēdzēja iestāde vienojas ar līgumslēdzēju, ka pārkāpums, ko veido kāda no 3.–6. pantā paredzētā pienākuma vismaz rupji nolaidīga un būtiska neizpilde, dot līgumslēdzējai iestādei tiesības bez termiņa ierobežojuma lauzt līgumu svarīga iemesla dēļ.

(3) Ja līgumslēdzējs vai kāds apakšuzņēmējs vismaz rupjas nolaidības dēļ vai vairākkārt pārkāpj šā likuma prasības, līgumslēdzējas iestādes šādu līgumslēdzēju vai apakšuzņēmēju var izslēgt no saviem publiskajiem iepirkumiem uz laiku līdz trijiem gadiem.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

19 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka 2013. gada 23. aprīlī Landavas pilsēta izsludināja Eiropas Savienības mēroga atklātu publiskā iepirkuma procedūru divās daļās, kuras priekšmets bija publiskais iepirkums par šīs pilsētas pasta pakalpojumiem un kurš it īpaši attiecās uz pamatnolīguma noslēgšanu par vēstuļu, sīkpaku un paku savākšanu, transportēšanu un piegādi. Paredzētais līguma ilgums bija divi gadi, bet līgumslēdzējai iestādei bija tiesības to divreiz pagarināt, katru reizi par vienu gadu.

20 Saskaņā ar paziņojuma par līgumu III 2.2. iedaļas "Saimnieciskās un finansiālās spējas" 4. punktu "līgumslēdzējs ievēro [*LTTG*] noteikumus".

21 Pamatlietas faktu rašanās laikā nebija darba koplīguma, kurā būtu noteikta minimālā darba alga un kas pasta pakalpojumu nozares uzņēmumiem būtu saistošs saskaņā ar *AEntG*. Tajā pašā datumā uzņēmumiem nebija arī tāda vispārējā pienākuma maksāt minimālo darba algu, kāds tika noteikts 2014. gada 11. augusta Likumā par vispārējās minimālās darba algas noteikumiem.

22 Pamatlietā izskatāmā iepirkuma specifikāciju pielikuma E6 nosaukums bija "Deklarācijas paraugs saskaņā ar *LTTG* 3. panta 1. punktu". Šī pielikuma mērķis bija nodrošināt pretendentiem iespēju līdz ar piedāvājuma iesniegšanu iesniegt arī savu un savu apakšuzņēmēju deklarācijas par minimālo darba algu.

23 Deklarācijas paraugs bija formulēts šādi:

"Ar šo es apņemos/mēs apņemamies:

1. maksāt darbiniekiem par pakalpojumu izpildi vismaz saskaņā ar spēkā esošajiem Federālās zemes noteikumiem par minimālās (bruto) darba algas noteikšanu [*LTTG*] 3. panta 2. punkta trešā teikuma izpratnē maksājamo bruto stundas algas likmi, izņemot, ja pakalpojumu sniedz personas, kas ir mācekļi;

2. rūpīgi izvēlēties apakšuzņēmējus un izvērtēt to piedāvājumus it īpaši attiecībā uz to, vai tie varētu tikt aprēķināti, ņemot vērā maksājamo minimālo darba algu;

3. ja līgumu izpilda apakšuzņēmēji vai darba aģentūras darbinieki, kā arī nolīgtā apakšuzņēmēja iesaistītas darba aģentūras darbinieki, nodrošināt *LTTG* 4. panta 1. punktā vai attiecīgi *LTTG* 3. panta 1. punktā minēto pienākumu izpildi un iesniegt līgumslēdzējai iestādei deklarācijas, kurās apakšuzņēmēji un darba aģentūras apņemas ievērot minimālo darba algu un darba koplīgumus;

4. nodrošināt piekļuvi pilnīgai un pārbaudāmai dokumentācijai par darbiniekiem, kas iesaistīti līguma izpildē, iesniegt minētos dokumentus līgumslēdzējai iestādei pēc tās pieprasījuma un informēt darbiniekus par līgumslēdzējas iestādes veiktu pārbaužu iespējamību."

24 2013. gada 16. maija vēstulē *RegioPost* norādīja, ka *LTTG* 3. pantā minētās deklarācijas par minimālo darba algu esot pretrunā tiesībām publisko iepirkumu jomā. Tā savam piedāvājumam, kas iesniegts paredzētajā termiņā, pievienoja pašas sagatavotas apakšuzņēmēju deklarācijas. Taču attiecībā uz sevi tā nebija iesniegusi deklarāciju par minimālās darba algas ievērošanu.

25 2013. gada 25. jūnijā Landavas pilsēta deva iespēju *RegioPost* četrpadsmit dienu laikā iesniegt *LTTG* 3. pantā minētās deklarācijas par minimālo darba algu, vienlaikus norādot, ka šī pieprasījuma neizpildes gadījumā tā izslēgšot *RegioPost* piedāvājumu.

26 2013. gada 27. jūnija vēstulē *RegioPost* atkārtoja savus iebildumus un paziņoja, ka tās piedāvājuma izslēgšanas gadījumā tā celšot prasību tiesā.

27 2013. gada 11. jūlija vēstulē Landavas pilsēta informēja *RegioPost*, ka *LTTG* 3. pantā paredzēto deklarāciju par minimālo darba algu neiesniegšanas dēļ tās piedāvājums nevar tikt izvērtēts. Tajā pašā vēstulē tā norādīja, ka publiskā iepirkuma pirmā daļa tiks piešķirta *PostCon Deutschland GmbH*, bet otrā daļa – *Deutsche Post AG*.

28 Ar 2013. gada 23. oktobra lēmumu *Vergabekammer Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Publisko iepirkumu palāta) noraidīja *RegioPost* 2013. gada 15. jūlijā celto prasību, it īpaši uzskatot, ka tās piedāvājums tika pamatoti noraidīts deklarāciju par minimālo darba algu neesamības dēļ, kuras likumīgi bija prasījusi līgumslēdzēja iestāde.

29 Izskatot lietu pārsūdzības kārtībā, iesniedzējtiesa uzskata, ka lietas risinājums ir atkarīgs no tā, vai tai ir pienākums atstāt *LTTG* 3. pantu nepiemērotu tādēļ, ka šī tiesību norma varētu būt nesaderīga ar Savienības tiesībām.

30 Minētā tiesa uzskata, ka *LTTG* 3. panta 1. punkts ietver tādu īpašu nosacījumu attiecībā uz līgumsaistību izpildi, kas saskaņā ar Direktīvas 2004/18 26. pantu ir likumīgs tikai tad, ja tas ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

31 Taču iesniedzējtiesa uzskata, ka tā pati nevar pārbaudīt šo saderību, ņemot vērā arī Tiesas judikatūru, it īpaši spriedumu *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189).

32 Iesniedzējtiesa uzskata – apstāklis, ka *RegioPost* esot Vācijā reģistrēts uzņēmums un ka pārējo pretendentu sēdeklis esot arī tās pašas dalībvalsts teritorijā, nav šķērslis lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo jautājums, vai valsts tiesību normai ir jāpaliek nepiemērotai tādēļ, ka tā iespējami nav saderīga ar Savienības tiesībām, ir tiesību jautājums, kas rodas neatkarīgi no to personu valstspiederības, kuras piedalās publiskā iepirkuma procedūrā vai pārsūdzībā.

33 Runājot par pamatlietā izskatāmā valsts pasākuma saderību ar LESD 56. panta 1. punktu, iesniedzējtiesa norāda, ka uzņēmumu, kas dibināti citās dalībvalstīs, nevis Vācijas Federatīvajā Republikā, pienākums savu darbinieku minimālās algas noteikt lielākā atalgojuma apmērā attiecībā uz publiskā iepirkuma līguma izpildes vietu, kas atrodas šajā dalībvalstī, laupa šiem uzņēmumiem konkurences priekšrocību, kāda tiem izriet no ne tik augstām atalgojuma izmaksām, kaut gan šāda priekšrocība bieži vien ir vajadzīga, lai kompensētu strukturālās priekšrocības, kādas ir valstī reģistrētiem uzņēmumiem, un lai gūtu piekļuvi attiecīgajam publiskajam iepirkumam. Pienākums ievērot minimālo darba algu, kas paredzēta *LTTG* 3. panta 1. punktā, tādējādi radot šķērsli citās dalībvalstīs dibinātiem uzņēmumiem, un tas saskaņā ar LESD 56. panta 1. punktu ir principiāli aizliegts.

34 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka *LTTG* 3. panta 1. punkta piemērošana šādiem uzņēmumiem nav pretrunā Savienības tiesībām, ja ir izpildīti Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi. Kā uzskata šī tiesa, šaubas šajā ziņā ir pieļaujamas.

35 Pirmkārt, šī tiesa norāda, ka, lai gan *LTTG* 3. panta 1. punkts patiešām ir normatīvs akts jeb tiesību norma, kurā ir noteikta minimālā darba algas likme, šī tiesību norma negarantē, ka darba devējs saviem darbiniekiem maksās minimālo darba algu. Proti, minētā valsts tiesību norma aprobežojas ar to, ka līgumslēdzējām iestādēm aizliedz piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības pretendentiem, kas nav apņēmušies maksāt minimālo darba algu publiskā iepirkuma līguma izpildē iesaistītajiem darbiniekiem.

36 Otrkārt, šī tiesa norāda, ka pienākums saistībā ar *LTTG* 3. panta 1. punktā paredzēto minimālo darba algu attiecas vienīgi uz līgumslēdzēja darbiniekiem, kas ir iesaistīti attiecīgā publiskā iepirkuma līguma izpildē. Taču darbinieks, kurš ir norīkots privātā iepirkuma līguma izpildei, neesot mazāk cienīgs saņemt sociālo aizsardzību kā darbinieks, kurš ir norīkots publiskā iepirkuma līguma izpildei.

37 Runājot par atziņām, kas gūstamas no sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189), iesniedzējtiesa norāda, ka Vācijas tiesību doktrīnā it īpaši ir uzsvērts, ka šis spriedums ir saprotams tādējādi, ka Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktam nav pretrunā tāda tiesību norma kā *LTTG* 3. panta 1. punkts, kurā normatīva akta veidā ir noteikta minimālā darba algas likme, pat ja tā ir jāievēro tikai publiskā iepirkuma līguma izpildē, jo prasība par vispārēju piemērojamību attiecoties nevis uz normatīviem aktiem, bet gan tikai uz darba koplīgumiem.

38 Taču iesniedzējtiesa apstiprina, ka tai ir nopietnas šaubas par šādas tēzes pareizību. Runājot par tādas pamatbrīvības ierobežojumu kā pakalpojumu sniegšanas brīvība, tā uzskata, ka būtu neloģiski minētās direktīvas 3. panta 1. punktu interpretēt tādējādi, ka tajā ir prasīts, lai darba koplīgumi, kuros ir noteikta minimālā darba alga, būtu vispārpiemērojami, iekļaujot visus attiecīgā sektora darbiniekus neatkarīgi no tā, vai tie tiek nodarbināti publiskā iepirkuma vai privātā iepirkuma līguma izpildē, lai gan tādu normatīvu aktu piemērošanas joma, kuros ir noteikta minimālā darba alga, varētu tikt ierobežota vienīgi attiecībā uz darbiniekiem, kas ir iesaistīti publiskā iepirkuma līguma izpildē.

39 Minētā tiesa uzskata, ka, ja tai būtu jāsecina, ka tāda valsts tiesību norma kā *LTTG* 3. panta 1. punkts, ar kuru pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties maksāt minimālo darba algu savam personālam, kas izpilda publiskajā iepirkumā paredzētos pakalpojumus, ir saderīgs ar LESD 56. pantu, tad būtu jāvaicā, vai ar Direktīvas 2004/18 26. pantu ir saderīga sankcija, kas ir paredzēta minētajā valsts tiesību normā šī pienākuma neievērošanas gadījumā, proti, pretendenta izslēgšana no dalības publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

40 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda saderība šķiet apšaubāma tāpēc, ka – ja *LTTG* 3. panta 1. punkts ir īpašs nosacījums attiecībā uz līgumsaistību izpildi minētās direktīvas 26. panta izpratnē – šajā pēdējā noteikumā nav paredzēts izslēgšanas no dalības publiskajā iepirkumā iemesls, kas ir saistīts ar šāda īpaša nosacījuma pārkāpumu. Šāds izslēgšanas iemesls turklāt būtu grūti saprotams tāpēc, ka jautājums par to, vai pretendents ievēro īpašus nosacījumus, kurus tas ir apņēmies, rodas tikai pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas šim tirgus dalībniekam. Tātad runa neesot par kvalitatīvas atlases kritēriju, kas varētu attaisnot pretendenta izslēgšanu.

41 Šī tiesa uzskata, ka piedāvājuma izslēgšanas sankcija *LTTG* 3. panta 1. punkta neievērošanas gadījumā neesot balstīta uz pamatotu iemeslu, jo šajā tiesību normā paredzētajām saistībām esot tikai deklaratīvs raksturs.

42 Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda sankcija šķiet nelietderīga, jo tādā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā kā pamatlietā *LTTG* 3. panta 1. punktā paredzētais pienākums saistībā ar minimālās darba algas maksāšanu ir ietverts jau pienākumos, kas ir norādīti gan paziņojumā par līgumu, gan iepirkuma specifikācijās, kuras līgumslēdzējam ir līgumiski saistošas pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un kuru ievērošanu nodrošina *LTTG* 7. panta 1. punktā paredzētais līgumsods.

43 Šādos apstākļos *Oberlandesgericht Koblenz* (Federālās zemes Augstākā tiesa Koblencā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai LESD 56. panta 1. punkts, to aplūkojot kopsakarā ar Direktīvas [96/71] 3. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesību normu, kurā līgumslēdzējai iestādei ir paredzēts pienākums piešķirt iepirkuma līguma slēgšanas tiesības tikai tiem pretendentiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, līdz ar saviem apakšuzņēmējiem rakstveidā apņemas maksāt saviem līguma izpildē iesaistītajiem darbiniekiem minimālo darba algu, ko valsts ir noteikusi tikai

publiskajiem, nevis privātajiem iepirkumiem, ja šāda minimālā darba alga nav noteikta nedz vispārpiemērojamā tiesību aktā, nedz vispārpiemērojamā koplīgumā, kas ir saistošs pretendentiem un to iespējamajiem apakšuzņēmējiem?

2) Ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta noraidoša atbilde:

vai Savienības tiesības publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā, it īpaši Direktīvas [2004/18] 26. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā *LTTG* 3. panta 1. punkta trešais teikums, kurā ir paredzēta piedāvājuma obligāta izslēgšana, ja pretendents, jau iesniedzot piedāvājumu, atsevišķā deklarācijā nav apņēmies darīt to, ko līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā tam saskaņā ar līgumu būtu pienākums darīt arī bez šīs deklarācijas iesniegšanas?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

44 Landavas pilsēta, kā arī Vācijas un Itālijas valdība apgalvo pirmā jautājuma nepieņemamību, atsaucoties uz jebkāda pārrobežu elementa neesamību pamatlietā, kā apstiprinājusi pati iesniedzējtiesa, jo visi uzņēmumi, kas piedalījušies pamatlietā izskatāmajā publiskā iepirkuma procedūrā, ir dibināti tās dalībvalsts teritorijā, kurā atrodas līgumslēdzēja iestāde, proti, Vācijas Federatīvajā Republikā. Bez pārrobežu elementa Tiesai neesot kompetences izteikties par pamatlietā izskatāmā pasākuma saderību ar Direktīvu 96/71 un/vai LESD 56. pantu. Itālijas valdība līdzīgu iemeslu dēļ apstrīd arī otrā jautājuma pieņemamību.

45 Šie iebildumi ir jānoraida.

46 Ievadā ir jāatgādina, ka apstāklis, ka valsts tiesa, formāli izsakoties, prejudiciālo jautājumu ir formulējusi, atsaucoties uz dažām Savienības tiesību normām, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā uz tiem atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu motivācijas ir tiesības nošķirt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumu *Vicoplus* u.c., no C-307/09 līdz C-309/09, EU:C:2011:64, 22. punkts).

47 Lai šajā ziņā iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, pirmais jautājums vispirms ir jāizskata, ņemot vērā to Savienības tiesību normu, kura to specifiski reglamentē, proti, Direktīvas 2004/18 26. pantu, jeb tiesību normu, uz kuru iesniedzējtiesa turklāt skaidri atsaucas savā otrajā jautājumā (pēc analoģijas skat. spriedumu *Rüffert*, C-346/06, EU:C:2008:189, 18. punkts).

48 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, it īpaši no *Vergabekammer Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Publisko iepirkumu palāta) lēmuma, uz kuru atsauce ir norādīta šī sprieduma 28. punktā, skaidri izriet, ka pamatlietā minētā direktīva ir piemērojama tāpēc, ka attiecīgā publiskā iepirkuma vērtība ievērojami pārsniedz šīs pašas direktīvas piemērošanai noteikto robežvērtību, kas pamatlietas faktu rašanās laikā bija noteikta EUR 200 000 apmērā.

49 Tā kā Direktīva 2004/18 šajā gadījumā ir piemērojama, ko turklāt nav apstrīdējusi neviena ieinteresētā persona, kas iesniegusi rakstveida apsvērumus vai piedalījusies tiesvedības sēdē Tiesā, jautājums par kāda šī direktīvas noteikuma – šajā gadījumā tās 26. panta – interpretāciju ir pieņemams, pat ja tas, kā pašreizējā lietā, ir ticis uzdots tiesvedībā, kurā visi elementi ir saistīti tikai ar vienas dalībvalsts teritoriju.

50 Turklāt, pat ja pašreizējā lietā visi tiesvedības elementi ir saistīti tikai ar vienas dalībvalsts teritoriju, Tiesai ir kompetence spriest par LESD 56. pantu, ciktāl to atļauj minētajā direktīvā paredzētā saskaņošana.

51 Tā kā publiskā iepirkuma vērtība pamatlietā skaidri pārsniedz šīs pašas direktīvas attiecīgo piemērošanas robežvērtību, jāuzskata, ka šis publiskais iepirkums ietver noteiktu pārrobežu interesi. Tāpēc nevarētu nekādā ziņā izslēgt, ka citās dalībvalstīs ārpus Vācijas Federatīvās Republikas dibināti uzņēmumi varētu būt bijuši ieinteresēti piedalīties minētajā iepirkumā pēc paziņojuma par līgumu publicēšanas, pat ja galu galā tie ir nolēmuši tajā nepiedalīties ne tikai personīgu iemeslu dēļ, bet arī citu iemeslu dēļ, no kuriem viens – vismaz to uzņēmumu gadījumā, kas ir dibināti dalībvalstīs, kurās dzīves dārdzība un spēkā esošā minimālā darba algas likme ir ievērojami mazāka nekā Reinzemes-Pfalcas federālajā zemē, – varēja būt skaidri noteiktais pienākums ievērot šajā federālajā zemē paredzēto minimālo darba algu.

52 No tā izriet, ka pirmais jautājums, pārformulēts tādējādi, lai tas vispirms attiektos uz Direktīvas 2004/18 26. panta interpretāciju, un otrais jautājums ir pieņemami.

Par lietas būtību

Par pirmo jautājumu

53 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, jāuzskata, ka iesniedzējtiesa pirmajā jautājumā būtībā vaicā, vai Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu.

54 Šajā ziņā tāda valsts tiesību norma kā *LTTG* 3. pants, ciktāl tajā visiem pretendentiem un apakšuzņēmējiem ir paredzēts pienākums apņemties pret līgumslēdzēju iestādi saistības maksāt personālam, kuri piedalās attiecīgā publiskā iepirkuma līguma izpildē, likumā noteikto minimālo darba algu, ir jākvalificē kā "īpašs nosacījumus attiecībā uz līgumsaistību izpildi", kas attiecas uz "sociāliem jautājumiem" šīs direktīvas 26. panta izpratnē.

55 Šajā gadījumā minētais īpašais nosacījums bija norādīts gan paziņojumā par līgumu, gan iepirkuma specifikācijās, tāpēc iepriekš minētajā pantā izvirzītais procesuālais pārskatāmības nosacījums ir ticis izpildīts.

56 Turklāt no šīs pašas direktīvas preambulas 33. apsvēruma izriet, ka īpašs publiskā iepirkuma līguma izpildes nosacījums ir saderīgs ar Savienības tiesībām tikai tad, ja tas nav tieši vai netieši diskriminējošs. Netiek apstrīdēts, ka tāda valsts tiesību norma kā pamatlietā atbilst šim nosacījumam.

57 Turklāt, kā noteikts pastāvīgajā Tiesas judikatūrā, ja valsts pasākums ir tādā jomā, kurā Savienības tiesību līmenī ir veikta izsmeļoša saskaņošana, šāds pasākums ir jāizvērtē, ievērojot šā saskaņošanas pasākuma normas, nevis Savienības primārās tiesības (šajā ziņā it īpaši skat. spriedumus *DaimlerChrysler*, C-324/99, EU:C:2001:682, 32. punkts; *Brzeziński*, C-313/05, EU:C:2007:33, 44. punkts, un Komisija/Ungārija, C-115/13, EU:C:2014:253, 38. punkts).

58 Kā noteikts Direktīvas 2004/18 26. pantā, īpašus nosacījumus attiecībā uz līgumsaistību izpildi var izvirzīt, "ja vien tie ir saderīgi ar Kopienu tiesību aktiem".

59 No tā izriet, ka minētajā direktīvā īpašu nosacījumu attiecībā uz līgumsaistību izpildi joma nav reglamentēta izsmeļoši, tāpēc pamatlietā izskatāmais tiesiskais regulējums var tikt vērtēts, ievērojot Savienības primārās tiesības.

60 Līdz ar to saskaņā ar Direktīvas 2004/18 preambulas 34. apsvērumu, pārbaudot pamatlietā izskatāmā valsts pasākuma saderību ar Savienības tiesībām, ir jāizvērtē, vai pārrobežu situācijās, kad vienas dalībvalsts darba ņēmēji citā dalībvalstī sniedz pakalpojumus saistībā ar publiskā iepirkuma līguma izpildi, uzņemošajā dalībvalstī pret norīkotajiem darba ņēmējiem tiek ievēroti Direktīvā 96/71 paredzētie obligātie nosacījumi.

61 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka iesniedzējtiesa jautā par pamatlietā izskatāmā valsts pasākuma sekām attiecībā uz uzņēmumiem, kas ir dibināti ārpus Vācijas teritorijas un kuriem varētu būt interese piedalīties apskatāmajā publiskā iepirkuma procedūrā un plānot savu darbinieku norīkošanu darbā šajā teritorijā, tāpēc ka šie uzņēmumi varētu būt atteikušies no šādas dalības minētā pienākuma dēļ, kas tiem licis apņemties ievērot *LTTG* paredzēto minimālo darba algu. Līdz ar to šis valsts pasākums ir jāizvērtē, ievērojot Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktu.

62 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka tāds noteikums kā *LTTG* 3. pants minētās direktīvas 3. panta 1. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē ir kvalificējams kā "normatīvs akts", kurā ir paredzēta "minimālās algas likme" šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta izpratnē. Pirmkārt, atšķirībā no Lejassaksijas federālās zemes likuma par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, kas tika apspriests lietā, kurā taisīts spriedums *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189), pieminētā minimālā darba algas likme ir noteikta pašā tiesību normā, proti, *LTTG* 3. pantā. Otrkārt, pamatlietas faktisko apstākļu rašanās laikā attiecībā uz pasta pakalpojumu sektoru ne *AEntG*, ne kādā citā valsts tiesiskajā regulējumā nebija noteikta mazāka darba alga.

63 Šādu kvalifikāciju nevar apšaubīt tāda apstākļa dēļ, ka apskatāmais valsts pasākums ir piemērojams publiskajam iepirkumam, nevis privātam iepirkumam, tāpēc ka vispārējais piemērojamības nosacījums, kas ir definēts Direktīvas 96/71 3. panta 8. punkta pirmajā daļā, attiecas vienīgi uz darba koplīgumiem vai šķīrējtiesas nolēmumiem, kas ir minēti šīs direktīvas 3. panta 1. punkta pirmās daļas otrajā ievilkumā.

64 Turklāt, tā kā uz pamatlietā izskatāmo valsts pasākumu attiecas Direktīvas 2004/18 26. pants, kurā, ievērojot zināmus nosacījumus, publiskajos iepirkumos ir atļauts noteikt minimālo darba algu, nevar prasīt, lai šāds pasākums tiktu paplašināts ārpus šīs specifiskās jomas, tiekot vispārējā veidā uzspiests visiem publiskajiem iepirkumiem, tostarp privātajiem iepirkumiem.

65 Patiesībā valsts pasākuma piemērošanas jomas ierobežošana attiecībā uz publisko iepirkumu ir vienkārši sekas faktam, ka pastāv šai jomai specifiskas Savienības tiesību normas, proti, šajā gadījumā – Direktīvā 2004/18 paredzētās tiesību normas.

66 No tā izriet, ka Direktīvas 2004/18 26. pants, lasot to kopā ar Direktīvu 96/71, uzņemošajai dalībvalstij publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā atļauj paredzēt šīs direktīvas 3. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā paredzētu imperatīvu minimālās aizsardzības tiesību normu, kāda tiek izskatīta pamatlietā un kura citās dalībvalstīs dibinātiem uzņēmumiem liek ievērot minimālo darba algas likmi attiecībā uz saviem darbiniekiem, kas uzņemošās dalībvalsts teritorijā ir norīkoti darbā šī publiskā iepirkuma līguma izpildei. Šāda tiesību norma ir daļa no aizsardzības līmeņa, kas ir jāgarantē šiem darba ņēmējiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Laval un Partneri*, C-341/05, EU:C:2007:809, 74., 80. un 81. punkts).

67 Šāda Direktīvas 2004/18 26. panta interpretācija turklāt tiek apstiprināta, ja šo noteikumu aplūko, ņemot vērā LESD 56. pantu, jo šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas ir viena no Līgumā garantētajām pamatbrīvībām (pēc analoģijas skat. spriedumu *Rüffert*, C-346/06, EU:C:2008:189, 36. punkts).

68 Turklāt no minētās direktīvas preambulas 2. apsvēruma izriet, ka šajā direktīvā ietvertie koordinēšanas noteikumi attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem, kas pārsniedz noteiktu summu, ir jāinterpretē saskaņā ar Līguma noteikumiem un principiem saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību.

69 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka, ņemot vērā valsts tiesisko regulējumu, minimālās darba algas noteikšana pretendentiem un to iespējamajiem apakšuzņēmējiem, kuri ir reģistrēti citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā atrodas līgumslēdzēja iestāde un kurā minimālās darba algas likmes ir zemākas, rada papildu saimnieciska rakstura izdevumus, kas var aizliegt, ierobežot vai padarīt mazāk pievilcīgu pakalpojumu sniegšanu uzņemošajā dalībvalstī. Tādējādi tāds pasākums, kāds tiek aplūkots pamatlietā, var radīt ierobežojumu LESD 56. panta nozīmē (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumu *Bundesdruckerei*, C-549/13, EU:C:2014:2235, 30. punkts).

70 Šāds valsts pasākums principā var tikt pamatots ar darba ņēmēju aizsardzības mērķi (šajā ziņā skat. spriedumu *Bundesdruckerei*, C-549/13, EU:C:2014:2235, 31. punkts).

71 Taču, kā norādījusi iesniedzējtiesa, rodas jautājums, vai no sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) 38.–40. punkta izriet, ka šāds attaisnojums nav pieņemams tāpēc, ka *LTTG* 3. panta 1. punktā noteiktā minimālā darba alga attiecas tikai uz publiskajiem iepirkumiem, bet ne privātajiem iepirkumiem.

72 Uz šo jautājumu ir jāatbild noliedzoši.

73 No minētā sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) 38.–40. punkta izriet, ka, lai arī attiecīgajā spriedumā izskatāmā valsts pasākuma vērtējumā saistībā ar LESD 56. pantu Tiesa ir secinājusi, ka šis pasākums nevar tikt attaisnots ar darba ņēmēju aizsardzības mērķi, tā tomēr pamatojās uz noteiktām tam pasākumam raksturīgām pazīmēm, kas to acīmredzami atšķir no šajā pamatlietā izskatāmā valsts pasākuma.

74 Tātad spriedumā *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) Tiesa pamatojās uz konstatējumu, ka lietā, kurā taisīts minētais spriedums, bija tikai būvniecības nozarei piemērojams darba koplīgums, kas neattiecās uz publiskajiem iepirkumiem un kas nebija atzīts par vispārpiemērojamu. Turklāt Tiesa norādīja, ka šajā darba koplīgumā noteiktā algas likme pārsniedza minimālo darba algas likmi, kas šai nozarei bija piemērojama saskaņā ar *AEntG*.

75 Taču pamatlietā izskatāmajā pasākumā paredzētā minimālā darba algas likme ir noteikta normatīvā aktā, kas kā imperatīva minimālās aizsardzības norma principā ir vispārēji piemērojama visiem publiskajiem iepirkumiem Reinzemes-Pfalcas federālajā zemē neatkarīgi no skartās nozares.

76 Turklāt šis normatīvais akts sniedz minimālu sociālo aizsardzību tāpēc, ka pamatlietas faktu rašanās laikā attiecībā uz pasta pakalpojumu sektoru ne *AEntG*, ne kādā citā valsts tiesiskajā regulējumā nebija noteikta mazāka darba alga.

77 Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neaizliedz tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu.

Par otro jautājumu

78 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā paredzēts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā izslēgt pretendentus un to apakšuzņēmējus, kuri atsakās apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu.

79 No atbildes, kas sniegta uz pirmo jautājumu, izriet, ka minētais 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neaizliedz tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu.

80 Vēl *LTTG* 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka, ja piedāvājuma iesniegšanas brīdī šāda deklarācija netiek iesniegta un ja tā netiek iesniegta arī pēc šajā ziņā izteikta pieprasījuma, piedāvājums tiek izslēgts no vērtēšanas.

81 Turklāt *LTTG* 7. pantā ir paredzēts sankciju tiesiskais regulējums, kas ir piemērojams dažādās situācijās, kad šāda apņemšanās ir tikusi pievienota piedāvājumam, bet nav tikusi ievērota publiskā iepirkuma līguma izpildes laikā. Šim tiesiskajam regulējumam nav nozīmes pamatlietā, kura attiecas uz tāda pretendenta izslēgšanu, kas ir atteicies savam piedāvājumam pievienot šādu apņemšanos.

82 Šajā gadījumā *RegioPost* ir tikusi izslēgta no dalības pamatlietā izskatāmajā publiskā iepirkuma procedūrā pēc tam, kad tā atteicās novērst trūkumus savā piedāvājumā, pievienojot tam rakstveida apņemšanos ievērot pienākumu maksāt *LTTG* 3. panta 1. punktā paredzēto minimālo darba algu.

83 Izslēgšana no dalības šajā iepirkumā nav kvalificējama kā sankcija. Tās ir tikai tāda trūkuma sekas, kas raksturojams kā *LTTG* 3. panta 1. punktā prasītās rakstveida apņemšanās nepievienošana piedāvājumam, proti, tādas prasības neizpildes sekas, kas ir viennozīmīgi pārskatāmi formulēta paziņojumā par konkursu un kuras mērķis ir no paša sākuma uzsvērt, cik svarīgi ir ievērot imperatīvu minimālās aizsardzības normu, kas ir skaidri atļauta Direktīvas 2004/18 26. pantā.

84 Tātad, ja reiz šis pēdējais pants neaizliedz prasīt rakstveida apņemšanos par šādas normas ievērošanu, tad tas šādu izslēgšanu atļauj.

85 Šīs imperatīvās minimālās aizsardzības normas ievērošanas nozīme turklāt skaidri izriet no Direktīvas 2004/18 preambulas 34. apsvēruma, jo tajā ir noteikts, ka valsts tiesībās it īpaši attiecībā uz darba apstākļiem paredzēto pienākumu neievērošanas gadījumā dalībvalstis šādu neievērošanu var kvalificēt kā būtisku pārkāpumu vai kā attiecīgā komersanta izdarītu profesionālās ētikas pārkāpumu, kas var būt par iemeslu minētā komersanta izslēgšanai no publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras.

86 Turklāt tāds ierobežojums, ko pretendentiem un attiecīgā gadījumā to apakšuzņēmējiem rada pienākums iekļaut apņemšanos ievērot minimālo darba algu, kā tas ir paredzēts *LTTG* 3. panta 1. punktā, ir niecīgs vēl jo vairāk tāpēc, ka šīs personas var aizpildīt iepriekš izveidotas veidlapas.

87 Komersanta izslēgšanas no publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, kā, piemēram, *LTTG* 3. panta 1. punktā paredzētās izslēgšanas, atbilstošais un samērīgais raksturs izriet arī no fakta, ka šajā tiesību normā ir skaidri paredzēts, ka šāda izslēgšana ir piemērojama tikai tad, ja pēc uzaicinājuma pilnveidot savu piedāvājumu, pievienojot tam minēto apņemšanos, attiecīgais komersants atsakās tam pakļauties, kā tas noticis pamatlietā.

88 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neaizliedz tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā paredzēts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā izslēgt pretendentus un to apakšuzņēmējus, kuri atsakās apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu.

Par tiesāšanās izdevumiem

89 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, kas grozīta ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011, 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neaizliedz tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu;**

2) **Direktīvas 2004/18, kas grozīta ar Regulu Nr. 1251/2011, 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neaizliedz tādu dalībvalsts reģionālās iestādes tiesību aktu, kāds izskatāms pamatlietā un kurā paredzēts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā izslēgt pretendentus un to apakšuzņēmējus, kuri atsakās apņemties, izmantojot piedāvājumam pievienojamu rakstveida deklarāciju, maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt attiecīgā publiskā iepirkuma līgumā paredzētos pakalpojumus, minētajā tiesību aktā noteikto minimālo darba algu.**

[Paraksti]